

نشست علمی تخصصی هنر، معماری و شهرسازی عصر پنجشنبه‌ها

زمان: پنجشنبه ۲۸ مرداد ماه ۱۴۰۰

عنوان: دوران پس از واکسیناسیون ۳، مدیریت شهری پساکووید - ۱۹

آموزش معماری پساکووید - ۱۹، حرفه معماری پساکووید - ۱۹، مدیریت شهری پساکووید - ۱۹

اعضای میزگرد: کاوه حاجی علی‌اکبری، سیدحمید موسوی، ابوالفتح شادمهری و محمدمهدی محمودی

چکیده‌ای از سخنرانی‌ها

محمودی: سلام عرض می‌کنم خدمت شما عزیزان این نشست، یکصد و پنجمین نشست اندیشکده هرم پی است و در امروز که عصر عاشورا هست در حال پخش است. موضوع مان در رابطه با دوران پس از دوران واکسیناسیون است. ما تا به امروز دو تا نشست داشتیم برای دوران پس از واکسیناسیون اولین بخش با موضوع دانشگاه و دانشگاهیان بود و دومی در رابطه با محیط‌های حرفه‌ای و مشاورین بود و این بار در خدمت سه بزرگوار هستیم که مسئولیت‌های بزرگی را در شهر تهران دارند و موضوع بحث مان در ارتباط با دوران پس از واکسیناسیون مبحث مدیریت شهری است. در خدمت سه بزرگوار هستیم، جناب آقای دکتر سیدحمید موسوی که هم‌اکنون شهردار منطقه ۱ شهر تهران، جناب آقای دکتر ابوالفتح شادمهری که هم‌اکنون مدیر بافت‌های با ارزشی کلان‌شهر تهران و جناب آقای دکتر کاوه حاجی علی‌اکبری که رئیس سازمان نوسازی شهر تهران هستند. سلام خدمت شما سه بزرگواران عرض می‌کنم، هر سه بزرگواران مسئولیت‌های بسیار بزرگی در خصوص فضاهای شهر تهران دارید و داشتید.

اولین سؤال این است: الان حدوداً هجده ماه است که کرونا وارد جهان و ایران شده است و تا قبل از این هیچ‌کدام از ما و شما در این رابطه اطلاعاتی نداشتیم، ولی اکنون هجده ماه است که با این موضوع روبه‌رو شدیم و تجربه داریم. سؤال من این است از نظر مباحث عمرانی، اجتماعی تا الان بعد این مدت هجده ماه چه سیری را پشت سر گذاشتیم می‌دانم که از نظر هزینه‌ها افزایش داشتیم و بالعکس درآمدهای شهری کاهش داشتیم. صحبت را با آقای دکتر موسوی شروع می‌کنیم که منطقه‌ای زیر نظرشان هست که دارای گردشگاه‌های، رود دره‌های و فضاهای شهری زیادی دارد و هم منطقه‌ی وسیع و بسیار قدیمی است آقای دکتر طی این هجده ماه با چه مشکلاتی روبه‌رو بودید و چگونه بهتر شده است طی این مسیری که تا الان پیشرفته است. در خدمت شما آقای دکتر موسوی هستیم.

موسوی: عرض سلام و احترام دارم و ایام را عرض تسلیت و تعزیت عرض می‌کنم. ممنون هستم جناب آقای دکتر محمودی عزیز از اینکه این امکان را فراهم کردید ما در خدمت شما باشیم و راجع به یک موضوع جهان شمول صحبت کنیم موضوعی که امروز تلنگری زده است بر بشریت و همه جامعیت انسانی را تحت تأثیر خودش قرار داده است و باید عرض کنم که شیوع ویروس کرونا را برای کشور خودمان و حتی شهر تهران هم یک تهدید و هم یک فرصت می‌بینم. تهدید از این دید که جان بسیاری از شهروندان ما را به مخاطره انداخت و بسیاری از خانواده‌ها را عزادار کرد و مدیریت کشور و مدیریت شهری را با مشکلاتی پیچیده و غیرقابل پیش‌بینی مواجه کرد و فرصت به خاطر اینکه در حوزه‌های مختلف کاری ما از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های مغفول واقع شده در مدیریت شهر و کشور

توانستیم استفاده کنیم. تلنگری به ما زده شد تا با هم مهربان‌تر باشیم و مردم بیشتر همدیگر را دریابند و مدیریت شهری به نقاط ضعف شهر و شهرسازی بیشتر توجه کند. سؤالی که فرمودید در ابعاد مختلف ما چه شرایطی داشتیم؟ خدمت‌تان عرض کنم که در حوزه‌هایی مانند حوزه عمرانی در موضوع خصوصاً در منطقه یک که ما کمی اراضی و تنگی معابر ما که اصولاً منطقه یک و شمیران رشد یافته روستایی است با کوچه باغ‌ها که امروز تبدیل به خیابان و معابر شده است و در مجاورت این کوچه باغ‌ها برج‌هایی سر به فلک کشیده، اماکن تجاری و تجمعی شکل‌گرفته و کمتر توجه به فضاهای باز و سبز کمتر توجه شده است، امروز ما از این فرصت خلوتی شهر استفاده کردیم و بسیاری از پروژه‌هایمان را به نتیجه رساندیم که من مشابه‌های آن را خدمت‌تان عرض می‌کنم، در حوضه اجتماعی، ما یک جوش اجتماعی، یک مودت اجتماعی، یک وفاق اجتماعی و یک وحدت اجتماعی را شاهد بودیم خصوصاً در موج اول و دوم کرونا که با توجه به اینکه کشور در حال تهیه ماسک، گان، وسایل پزشکی و مواد غذایی بود بسیاری از کارگاه‌های کوچک خودجوش به این امر تبدیل شد بسیاری از منازل، زیرزمین‌ها و فضاهای بلااستفاده در یک تعصب مذهبی تبدیل به فضاهای تولید تبدیل شد که جامعه شهری ما و شریف‌مان مشکل را کمتر احساس کنند. پیوندی بین سازمان‌های مختلف ارتباطاتی با نظام سلامت، بهداشت و درمان برقرار شد و بسیاری از فعالیت‌ها مشترک انجام شد. در ایجاد فضاهای مفرح و شادی‌آور بسیاری از فعالیت‌های ما در حوضه بیمارستانی و درمانی برای تزریق روحیه و انبساط خاطر شهروندان، بیماران و کادرمان شکل گرفت. شهر ما پاکیزه‌تر شد در گندزایی‌ها و رفع آلودگی‌ها چه از محیط پیرامون بیمارستان‌ها و چه از معابر اصلی و فرعی اهتمام بیشتری به خرج داده شد. استفاده از ظرفیت‌های It که مغفول واقع شده بود، در دورکاری همکاران و استفاده از این‌گونه فضاها بیشتر مورد توجه قرار گرفت و مردم احساس کردند خدمات‌شان را از دور می‌توانند بگیرند و مدیریت هم احساس کرد بدون مراجعه حضوری شهروندان می‌تواند این خدمات را ارائه بدهد. اینها نکات مثبتی بود در کنار اقتصادی شهری که دچار لطمه شد، بسیاری از کسب‌وکارها، سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات تعطیل شدند بسیاری از افرادی که قوت روزانه‌شان متکی بود به فعالیت روزانه دچار مشکل شدند.

آقای دکتر محمودی و دوستان عزیز ما کمک‌های مردمی بسیاری داشتیم که برای درک‌های شناسایی‌شده که آسیب‌پذیر بودند توسط مردم خودجوش و به‌واسطه شهرداری ارائه‌ی خدمات کردند و هم‌وطنشان را تنها نگذاشتند. من جناب آقای دکتر محمودی برای اینکه فرصت به دوستان هم برسد و بحث خسته‌کننده نباشد با یک جمله عرضم را در این مرحله تمام می‌کنم و آن این است که در رفتارهای اجتماعی ما مردم شهر، شما استاد بنده هستید و همیشه سر کلاس‌هایتان فرمودید یک‌جا نشینی و شهرنشینی قواعدی دارد که باید در هر صورت همه رعایت کنیم که جامعه سالم ایمن باشد. لذا این ویروس بخشی از رفتارهای شخصی و اجتماعی ما را تغییر داد نگاه ما را در گندزایی و رفع آلودگی شهر عوض کرد و تلنگری به جامعه بشری زد، حتی در حوضه معماری توجه کنیم ما ساختمان‌هایی را داشتیم در این دو - سه دهه که بیشتر به استفاده حداکثری از تکنولوژی را داشتیم و به‌جایی رسیدیم که حتی احساس کردیم معماری سنتی را نیازی نداریم توجه کنیم و این ویروس نشان داد که اگر ما معماری‌مان براساس معماری سنتی و اسلامی قبل‌مان می‌بود تخلیه هوا، تبادل هوا و سیرکولاسیون هوا در فضاهای عمومی و مسکونی به‌صورت طبیعی اتفاق می‌افتاد چه‌بسا آثار و پیامدهای این ویروس کاهش پیدا می‌کرد، اگر ما در شهرسازی‌مان کمی به فضاهای باز، فضاهای سبز و قلمروهای عمومی بیشتر توجه می‌کردیم و تقویت می‌کردیم شاید مهار و مقابله با این ویروس ساده‌تر می‌بود و راه هموارتری را می‌داشتیم. من از شما اجازه می‌خواهم صحبت را در اینجا تمام کنم و فرصت را در اختیار دوستان قرار بدهم.

محمودی: آقای دکتر موسوی مثال‌های بسیار مثبت و واقعی و اجرایی را اشاره فرمودید هم بحث‌های شهرسازی بود هم بحث‌های اجتماعی و حتی داخل خانه‌ها رفتید که اشاره کردید چه کارگاه‌هایی شکل گرفت و چه همدلی‌هایی وجود داشت، بحث اقتصاد شهری را فرمودید که با چه مشکلاتی روبه‌رو بودیم و تأکید هم داشتید مردم و مسئولین به یک همدلی رسیدند و رفتارهای اجتماعی خیلی صمیمانه‌تر شد و حتی اشاره کردید معماری گذشته اتفاقاً از نظر تهویه و هوا خیلی بهتر بوده است.

خصوصاً آقای دکتر شادمهری که در بافت‌های با ارزش تهران مسئولیت دارند که از شمال تا جنوب تهران گرفته است ما بافت‌های بسیار با ارزشی داریم که آقای دکتر قبل از کرونا تلاش‌های بسیار مثبتی را در این زمینه داشتند. نظرشان را می‌خواهیم بدانیم طی این هجده ماه چه اتفاقاتی افتاد، چه نکات مثبتی داشت و با چه چالش‌هایی روبه‌رو بودید، آقای دکتر در خدمتیم.

شادمهری: عرض سلام و ادب و احترام خدمت دوستان. تعزیت و تسلیت در ایام سوگواری را خدمت شنوندگان اعلام می‌کنم. موضوعاتی که در بحث بافت‌های تاریخی مطرح بود. تقریباً ما در سال ۱۳۹۷ که در این مجموعه وارد شدیم، کمک کردیم که مباحث گردشگری و رونقی که در بحث بافت‌های تاریخی هست کمی بها داده شود و در این زمینه سرمایه‌گذاری شد مخصوصاً محله‌ی کارمان که در عودلاجان شهر تهران است شرایطی مهیا شد تا بتوانند بحث گردشگری را در محدوده رونق دهیم. ولی با این وجود اپیدمی کرونا باعث شد که معایب و مزایایی را همان‌طور که آقای دکتر فرمودند داشته باشد. معایب این بود که مردم برای اینکه بتوانند وارد محدوده شوند و از امکان تاریخی و گردشگری بازدید کنند شرایط پروتکل‌ها باعث شد تا مدتی متوقف شود. موزه‌ها، امکانی که امکان بازدید از آنها بود با توجه به دستورالعمل‌هایی صادر شد تعطیل شدند. با توجه به موضوعاتی که مطرح است در محدوده‌های تاریخی یکی از موضوعات این است که اگر افراد از اماکن تاریخی دیدن نکنند و با آنها آشنا نشوند که حتی برای خیلی از مردم فضاهای نوستالژی‌ای هم هست با توجه به شرایط کرونا (که اگر سؤال باشد بعداً راجع به آن توضیح می‌دهم.) به دنبال چاره‌ای برای این موضوع بودیم که در این موضوع به نتیجه رسیدیم که اگر بتوانیم سامانه‌هایی را راه‌اندازی کنیم و به مردم این اطلاعات را بدهیم که اگر بناهای تاریخی را نمی‌توانند مشاهده کنند امکانش باشد به صورت مجازی ببینند و اطلاعاتی را در صورتی که لازم هست بتوانند داشته باشند و بنا به این سامانه‌ای را هماهنگ کردیم و با کمک اداره میراث فرهنگی و کمک شایانی که دفاتر نوسازی محلات در اختیار ما گذاشتند ما توانستیم خیلی از اماکن را شناسایی کنیم و در سامانه www.tehran.ir که نقشه تهران هست بارگزاری کردیم و به‌طور متوسط توانستیم ۱۸۰۰-۱۷۰۰ اطلاعات اولیه از اماکن را در سامانه بگذاریم. یک بحثی هم در بخش مکان، رویدادها داشتیم که به‌عنوان راوی قصه‌ای در شهر تهران و مکان‌هایی که مردم با آن ارتباط دارند است، که به تعداد تقریباً ۱۵۰۰-۱۴۰۰ رویداد را تهیه و در سامانه بارگزاری کردیم. در این فرصت هم نگاهی کردیم به شرایط بعد از کرونا و در حین کرونا که چه کاری می‌توانیم انجام بدهیم، برای بعد از کرونا با توجه به شرایطی که کم‌کم واکسیناسیون در کشور شروع شده و مسئولان متعهد شدند که تا آخر امسال ۸۰-۷۰٪ از مردم واکسینه شوند و شرایط کمی نرمال شود و مردم مجدد بتوانند به فضاهای عمومی برگردند یکم هنوز زمان داریم برای همین دنبال موضوعات مختلفی هستیم مانند بحث مسیرهای گردشگری که هنوز می‌تواند وجود داشته باشد. یکی دیگر موضوعاتی که به نظرمان رسید خیلی می‌تواند کمک‌مان کند در بخش گردشگری در محدوده‌های تاریخی می‌تواند آن بعدی از گردشگری می‌تواند باشد که در جهان نیز به آن بها داده می‌شود که فرد گردشگر می‌تواند با خود ارزش‌افزوده‌ای به محدوده‌ی تاریخی بیاورد و کمک کند تا محدوده‌های تاریخی با سرمایه بخش خصوصی و هم با راهکارهایی که گردشگران با خرید بلیت و مایحتاج اولیه‌ای در مسیر می‌تواند کمک کنند

که مسائل گردشگری و حفاظت بناهای تاریخی رونق پیدا کند در این راستا یکی از موضوعاتی را که دنبال می‌کنیم این است که شرایطی را برای مردم ایجاد کنیم در تا آنها هم بتوانند با شرایط اقتصادی بتوانند آنها هم از این امکانات بهره‌مند شوند و کمک کنیم به جذب سرمایه در محدوده‌های تاریخی خوب موضوعات مختلف دیگری هم به ذهن مان رسید که در این بحث می‌تواند مطرح شود یکی از شرایطی را که خیلی مهم بود بحث تشخیص و کمک به شهر و محدوده‌های تاریخی در مورد موضوعاتی که ممکن است فشار به وجود بیاورد یا تأثیرات منفی داشته باشد مثل مبحث اپیدمی یا زلزله. ما دنبال این بودیم بتوانیم تاب‌آوری را در این محدوده‌ها افزایش دهیم که در حال حاضر سعی می‌کنیم شرایط را مهیا کنیم و برای مردم هم بهتر شود.

محمودی: آقای دکتر خسته نباشید، اشاره‌ای در اول فرمودید در ارتباط با گردشگری که معمولاً این شرایط وقتی کرونا نباشد مهیا است ولی اتفاقاً اشاره فرمودید با وجود کرونا سیستم‌های مجازی را خیلی فعال شدید. آقای دکتر موسوی اشاره کردند زمانی که کرونا بود و معابر چون باریک و جمعیتی نبود ما به آنها رسیدگی کردیم. شما هم اشاره می‌فرمایید که به دلیل شرایط که گردشگر نمی‌تواند، بیاید می‌توانید اطلاعاتی در اختیارش بگذارید به صورت مجازی و سیستم‌هایی که بارگزاری کردید صحبت از ۱۸۰۰ بنا و ۱۴۰۰ رویداد بود در محدوده‌ی تاریخی شهر تهران که محدوده‌ی بسیار با ارزشی است و زنده و فعال کردید و انشالله با این تعداد ۱۸۰۰ بنا بارگزاری که افراد داخل موبایل‌شان مشاهده کردند، بعد از واکسیناسیون که برای همه انجام شود مجدد گردشگری به صورت واقعی به بافت‌های تاریخی برگردد. آقای دکتر علی‌اکبری شما بزرگوار که رئیس سازمان نوسازی شهر تهران هستید یعنی هم‌بافت‌های با ارزش، فرسوده و جدید که می‌شود کل شهر تهران شما در این مدت با چه مشکلاتی روبه‌رو بودید دو بزرگواران من اول تصورم این بود که برای دلگرمی می‌خواهد تنها خوبی‌ها بگویند ولی مواردی که اشاره کردند دیدیم که واقعی بود. آقای موسوی فرمودند که این مدت هم فرصت بود و هم تهدید، ولی دیدیم که از فرصت‌ها به چه صورتی استفاده شد. شما آقای دکتر علی‌اکبری تجربه‌ی خودتان را بفرمایید.

حاجی علی‌اکبری: من هم سلام خدمت جنابعالی و همکاران عزیز و محترم در شهرداری تهران عرض می‌کنم. فرا رسیدن ایام محرم و عزاداری حضرت امام حسین علیه‌السلام را خدمت همه بینندگان و شنوندگان محترم این برنامه تسلیت عرض می‌کنم.

آقای دکتر محمودی پاندمی کرونا فکر نمی‌کنم جایی، سازمانی و یا حتی فردی را در دنیا تا به امروز تحت تأثیر خود قرار نداده باشد یعنی یک پدیده‌ی جهان‌شمولی هست که تقریباً بر روی تمام شئون ما تأثیر گذاشته و به نوعی می‌توان گفت شیوه‌ی زیست ما را تغییر داده است از نظر اولین تغییر و تأثیری که ما احساس کردیم بعد از بروز پاندمی بیشتر در حوزه‌ی منابع انسانی بود یعنی با تعطیلی‌های موردی که در بخش‌های عمومی ایجاد شد و با دور کاری‌هایی که برای کارکنان ایجاد شد طبیعتاً سازمان نوسازی شهر تهران هم تحت تأثیر قرار گرفتند از این بابت که در این سازمان‌ها شاید تجربه‌ی قبلی از شرایط دورکاری وجود نداشت یا اینکه برخی از مسئولیت‌ها به ترتیبی بود که امکان انجام دادن آنها در فضای خارج از سازمان مهیا نبود و این باعث شد که دورکاری با تعطیلی در واقع دانسته شود و این باعث طولانی شدن فرایندها و زمان بیشتر بردن کارها شد این تنها خود سازمان را هم تحت تأثیر قرار نداده بلکه کسانی هم که با سازمان کار می‌کنند هم در این شرایط هستند از مهندسين مشاور، پیمانکاران، کارگزاران و دفاتر توسعه محله سازمان که بالغ بر ۶۰ دفتر هستند که محلات کار می‌کنند و وظیفه‌ی آنها ارتباط‌گیری با اجتماعات محلی، برگزاری جلسات، کارگاه‌ها و موضوعاتی از این دست که به شدت تحت تأثیر قرار گرفت. از نظر موضوعات اقتصادی واقعیتش ما چون قبل از کرونا به خاطر شرایط ریاضت اقتصادی که در آن قرار داشتیم و کاهش معنادار درآمدهای شهرداری تهران شد، عملاً وارد تأثیرپذیری شده بودیم که کرونا

وضعیت را کمی تشدید کرد ولی عامل اصلی نبود، عامل اصلی که همچنان باقی است، ناشی از شرایط عمومی اقتصاد در جامعه و کشور است. بعضی از سازمان‌ها مثل سازمان‌های حمل و نقل ترافیک یا سازمان ورزش شهرداری تهران که درآمدشان مستقیماً وابسته به حضور مردم است تحت تأثیر بسیار جدی قرار گرفتند و بحران‌های قابل توجهی در آنها ایجاد شد ولی سازمان نوسازی شهر تهران درآمدی از این جنس ندارد بلکه از همان شرایط عمومی و اقتصادی دریافت می‌کند ولی واقعیتش این هست که به نظر می‌رسد ما خیلی از پیامدهایی که از کرونا ناشی شده است با واکسیناسیون عمومی و ایمن شدن جامعه از کرونا هم از بین نخواهد رفت و باقی خواهد ماند به خاطر همین ما ناگزیریم عادت کنیم و بپذیریم که یک شیوه‌ی جدید زیست را از لحاظ شهری و هم سازمانی داشته باشیم یعنی همه‌ی سازمان‌های عمومی ناگزیر هستند الان دورکاری را به‌عنوان بخشی از شرایط کاری خودشان بپذیرند و موضوعات دیگر.

یک تجربه‌ای که ما در سازمان احساسش کردیم مخصوصاً در یک سال گذشته کارکرد فضاهای شهری تهران بود. حوضه‌ی مأموریت سازمان نوسازی تمرکز دارد بر محله‌های که دارای بافت فرسوده و ناکارآمد هستند و یکی از کارهایی که ما انجام می‌دهیم تأمین خدمات پشتیبان سکونت فضاهای باز و فضاهای سبز برای این محله‌ها است. ما یک کاری را از سال ۱۳۹۷ شروع کرده بودیم و آن هم ایجاد فضاهای جمعی، مراکز محله و پاتوق‌ها در محلات مختلف بود در این دو سالی که از اوایل سال ۱۳۹۸ شروع است بیش از سی فضاهای شهری را با این مشخصات و مختصات ما در محلات مختلف اجرا کردیم که این می‌تواند از یک پاتوق و درنگ گاه پنجاه متر مربعی باشد تا فضاهایی مثل میدانگاه امیرکبیر که مساحتی حدود هشت هزار مترمربع را دارد.

به‌نوعی هدفش این بود که با یک تیر چند نشان بزند اول اینکه بود که فضاهای رهاشده و بی‌دفاع داخل محلات را شناسایی کند و به‌نوعی با آنها مواجه کند و دوم اینکه به خاطر فشردگی بافت ما در محلات ناکارآمد و بالا بودن تراکم جمعیت فضایی را برای گذراندن اوقات فراغت و تعامل اجتماعی مردم فراهم کند. وقتی کرونا شروع شد ما دیدیم استفاده از فضاها به میزان معناداری افزایش پیدا کرد یعنی با یک جهش قابل توجه در مراجعه مردم به این فضاها مواجه شدیم دلیلش این بود که توقف و ماندن مردم در خانه‌هایشان افزایش پیدا کرد کسب و کارها یا تعطیل شدن یا ساعت‌هایشان محدود شد یا همان دورکاری که خدمتتان توضیح دادم اینها باعث شد که نیاز مردم به فضاهای شهری و حضور در فضای باز، اینکه تنفسی کنند، بچه‌هایشان بتوانند بیاورند بازی کنند به دلیل اینکه مدارس تقریباً یک سال است که تعطیل هستند و از خانه کارهای درسی‌شان را انجام می‌دهند، مدرسه یکی از کارکردهای اصلی‌اش آموزش است و در آن ارتباط اجتماعی که بین کودکان و نوجوانان هست غیرقابل انکار است. این از بین رفتن به خاطر همین یکی از نیازهایی که به‌شدت احساس شد وجود فضاهای باز شهری در مقیاس محله، مقیاسی که به‌صورت پیاده و پیاده‌روی چنددقیقه‌ای قابل دسترسی باشد احساس شد. ما امروزه به این نتیجه رسیدیم که در هر محله باید حتماً یک فضای شهری با این مشخصات و مختصات داشته باشیم تا امکان راحت و سهلی را برای حضور مردم فراهم کنیم و در این سی محله‌ای که ما این فضاهای شهری را ایجاد کردیم تجربه نشان داد که کارکرد خودشان را پیدا کردند، روز اول ما یکی از نگرانی‌ها و دلواپسی‌هایمان این بود که فضاهایی که می‌سازیم فردا به خاطر عدم استقبال مردم خودشان تبدیل به یک فضای بی‌دفاع شوند ولی از زمانی که کرونا شروع شد، برعکس از ساعت‌های اول صبح تا نیمه‌های شب و حتی بعد از ساعت ۱۲ شب وقتی مراجعه می‌کردم به این فضاها می‌دیدم که همچنان با حضور مردم مواجه است و به‌صورت روزمره می‌تواند پاسخ یک بخش عمده‌تاً اجتماعی مردم را بدهد.

محمودی: آقای دکتر علی اکبری خسته نباشید. اشاره کردید شصت دفتر توسعه در محلات، محلاتی که خیلی از آنها فرسوده و ناکارآمد بودند و سی فضای شهری که آنها را برای دوران معمولی جلو بردید ولی تجربه نشان داد که در این یک سال و نیم اتفاقاً فضاهای خوبی شد و فضای بی دفاع نشد و واقعیت هم اشاره فرمودید که کسب و کار آمد پایین و از نظر درآمدزایی برای خصوصاً برای بافت‌های فرسوده و کم‌درآمد کاهش یافت ولی جایگزینش یک فضای شهری شکل گرفت. خسته نباشید.

بعد از این سؤال اولی که شما سه بزرگواران بسیار شفاف، گویا و در محدوده‌ی کار خودتان، که بسیار وسیع هم بود فرمودید. برمی‌گردیم مجدداً به سمت جناب آقای دکتر موسوی برای اینکه پروتکل‌های بهداشتی رعایت شود که ما طی این هجده ماه آموختیم و این پروتکل‌های بیشتر شد شما آقای دکتر در محدوده‌ی خودتان برای اینکه پروتکل‌ها انجام نمی‌شد چه از طرف شهروندان و چه از عزیزانی که پیگیر بودند با چه چالشی روبه‌رو بودید؟

موسوی: جناب آقای دکتر محمودی ما جزو اولین سازمان‌هایی بودیم که به‌طور جدی حتی قبل از تشکیل ستاد ملی مقابله با کرونا ورود پیدا کردیم با توجه به دستور شهردار محترم تهران تمامی اتوبوس‌ها، ایستگاه‌های مترو، خود مترو و واگن‌هایش، ایستگاه‌های تاکسی و تاکسی‌ها، اماکن عمومی، سینماها، مساجد و فضاهای تجمعی که رفع آلودگی و گندزایی شدند و سعی کردیم در پاکیزگی محیطی تلاش کنیم گام بعدی این بود که اطلاع‌رسانی کنیم و شهروندان را آموزش دهیم نسبت به آنچه ناآشنا بودند چون اتفاقی بود که مسبوق به سابقه نبود و مسبوق به عدم بود و در قدیم همچون اتفاقی شاید در چند دهه گذشته نیفتاده بود. لذا سراهای محلات ما موظف شدند که با تکثیر و توزیع بروشورها، اطلاعات اولیه به درب منازل و آموزش چهره به چهره شهروندان را نسبت به فاصله‌گذاری اجتماعی و مراقبت‌های لازم آگاه کنند که در بعد آموزش هم همکاران ما هم بسیار تلاش کردند. در حوضه‌ی ماسک، گان و ملزومات مورد نظر شهرداری همراهی و یاری کرد به مردم و کارگاه‌های کوچک که بتوانند در کارشان موفق باشند و مردم هم استقبال خوبی کردند، فاصله‌گذاری اجتماعی و رعایت پروتکل‌ها را جدی گرفتند. اتفاقی که افتاد به نظر من این است که بعد از موج اول و دوم مردم شهر کمی نسبت به این پدیده ترسشان ریخت و موضوع برایشان عادی شد و نسبت به این مسئله آن حساسیت‌های روز اول را از دست دادند، لذا در سطح شهر یا مراجعاتشان به شهرداری می‌دیدیم که رعایت نمی‌کنند. (البته بگویم که ما از همان روز اول در تمام ورودی ساختمان‌ها مأمورینی گماردیم که نسبت به کنترل طرح، اهدای ماسک، مواد ضدعفونی و... اقدام کنند) ولیکن به‌مرور این حساسیت بین مردم کم شد و شاهد این بودیم که تجمعات شهری، مراجعه به مال‌ها، بازارها و اماکن تجمعی، کوهستان، تفریحی و تفرجی بدون رعایت شدت گرفت هرچند که ما در موج اول و دوم سعی کردیم تمامی بوستان‌ها و اماکن تفرجی را مسدود کنیم و اجازه ندهیم ولی به‌مرور کمی وقتی که فروکش کرد مردم احساس کردند که ویروس خاتمه پیدا کرده و ریشه‌کن شده است. لذا حساسیت‌شان کم و مراجعات‌شان به طبیعت بیشتر شد و باعث شد که کار ما، سیستم درمان و بهداشت کشور و شهر در مرض خطر بیافتد و مشکل‌تر شود، لذا سعی کردیم که دوباره با آموزش‌ها حساسیت‌ها را بالا ببریم ولی نکته‌ای که بنده باید خدمت شما شنوندگان و بینندگان محترم و مهمانان عزیز عرض کنم این است که آقای دکتر محمودی انتظارات ما باید از مردم انتظارات معقولی باشد. یعنی وقتی ما فضاهای سبز و بازمان در سطح شهر بسیار کم است هرچند ما در این سال‌ها بوستان‌های مان را تقویت کردیم و سرانه‌ی فضای سبز خیلی خوبی داریم در مقیاس جهانی، مقیاس قابل قبول و قابل دفاعی است ولی توزیع این فضاها در سطح محلات همگون نیست یعنی بعضی از محلات از فقر فضاهای عمومی و سبز رنج می‌برند ولی جاهای دیگر ما مشاهده می‌کنیم، که یک فضای جنگلی در قالب بوستان را

سرویس می‌دهیم این بین فضای شهر توزیع نشده است که مردم بتوانند آن بخش اوقات فراغت‌شان را در این محلات و مکان‌های در مقیاس محله (همان‌طور که آقای دکتر حاجی علی‌اکبری اشاره فرمودند). سپری کنند. لذا هجوم می‌آورند به اماکن عمومی، تفریحی خصوصاً در شمال شهر فضاهایی که تنگاتنگ مردم باید حرکت کنند و رودرو باید نفس بکشند و متأسفانه باعث می‌شود آلودگی شیوعش افزایش پیدا کند و جامعه را بیشتر درگیر کند. لذا کمبود فضاها و قلمرو عمومی در سطح شهر یکی از دلایلی هست که مردم من خودم شاهد بودم که در یکی از ایام در زمان شیوع و اوج ویروس در ورودی یک بوستان من وقتی که از یک خانواده خواهش کردم که برگردند و به مسیر ادامه ندهند و در منزل خودشان این ایام را سپری کنند تا اوضاع شهر بهتر شود پاسخی که آن شهروند داد دیگر من نتوانستم پاسخی برایش بگویم وقتی که آن شهروند ادعا کرد در یک آپارتمان ۵۰-۴۰ متری در مرکز یا جنوب شهر زندگی می‌کند و بیش از دو ماه یا سه ماه هست که بچه‌ها را بیرون نبرده است اینجا برای خودش یک ادله، استنباطی می‌آورد و حجتی را برای خودش تمام‌شده می‌داند که فرزندانش را بیاورد هرچند که احتمال دهد خانواده‌اش آلوده شود.

لذا می‌طلبید که ما در آینده در معماری داخلی ساختمان‌ها، در صدور پروانه‌ها و در تراکم‌هایی که به املاک مسکونی‌مان در تهران پروانه صادر می‌کنیم کمی تجدیدنظر بکنیم فضاهای مشاعات را در املاک مسکونی کمی گسترش دهیم که اگر با این پدیده مواجه شدیم مردم بتوانند برای مدت‌ها در ملک شخصی، در منزل مسکونی خودشان حداقل‌ها را داشته باشند و زمان را سپری کنند تا به این مشکل غلبه کنند. وقتی ما شهری متراکم داریم، وقتی آپارتمان‌های بسیار کوچک داریم وقتی فضای محله‌هایمان فاقد فضاهای سبز و باز عمومی است خواه ناخواه مردم هجوم می‌برند به سمت مال‌ها، بازارها، بازارچه‌ها و تفرجگاه‌های اطراف شهر و خودبه‌خود این باعث می‌شود که کار کنترل و مهار این ویروس با مشکل مواجه شود.

محمودی: ممنون به نکات خوبی اشاره فرمودید، آقای دکتر شادمهری در بافت‌های با ارزش در محدوده‌ی تاریخی شما با چه

چالشی روبرو بودید؟

شادمهری: من فکر می‌کنم یکی از موضوعاتی که در بحث رعایت پروتکل‌ها با آن روبرو بودیم این است که همان‌طور که آقای دکتر موسوی فرمودند، کم‌کم مردم عادت کردند به اینکه خیلی می‌توانند از خودشان مراقبت کنند و نگران وضعیت سرایت ویروس به خودشان نیستند به خاطر گرفتاری‌هایی که برایشان به وجود آمد و هم‌زمان بر بودن این موضوع و اینکه ما به‌عنوان یکی از دستگاه‌های متولی نتوانستیم برای مردم شرایط را فراهم کنیم که بتوانند اوقات‌شان را در خانه‌هایشان به‌گونه‌ای سپری کنند تا نگرانی شهروند عزیز را که آقای دکتر موسوی گفتند مرتفع کند. من فکر می‌کنم که اگر شرایط را می‌توانستیم کمی مدیریت کنیم و بودجه و سرمایه را اگر می‌توانستیم به سمتی ببریم که شرایط برای مردم مهیا شود خیلی موفق‌تر می‌شدیم.

خیلی از موضوعات هم مردم به دلیل عادت‌هایی که از قبل داشتند خیلی مایل نبودند تا تغییری بدهند مثلاً اگر بنای تاریخی‌ای را از نزدیک می‌دیدند یا حتی موضوع خرید که شرایطش مهیاتر برای مردم هست، ولی مردم دوست دارند برای خرید به مغازه بروند، آن جنس را ببینند و حتی به مغازه‌های متعدد بروند تا انتخاب کنند. در موضوعات مرتبط با بافت تاریخی و یا حتی مراسم هم تقریباً همین‌طور است، در حال حاضر که مراسم تاسوعا و عاشورا توسط بعضی از هیئت‌ها به‌صورت مجازی یا تلویزیون‌ها برگزار شده یا می‌شود باعث می‌شود مردم بخواهند حضوری در مراسم باشند و آن شرایط را به‌عین بتوانند لمس کنند. ما هم در ارتباط با مسائلی که در حوضه‌های تاریخی بود همین موضوعات را داشتیم اینکه خیلی از موضوعات اماکن نسبت به دستورالعمل‌ها و پروتکل‌ها تعطیل بود

و مردم بازدید از آن اماکن نمی‌توانستند داشته باشند، می‌دیدیم که مردم تماس‌های مختلفی می‌گیرند برای بازدید از محدوده‌های تاریخی و هماهنگ کردن تورهایی که در محدوده تاریخی برای بازدید می‌خواستند بروند و این شرایط را بازداشته باشند چه به صورت تورها یا حتی تک خانواده و افراد تک‌نفره تمایل به بازدید داشتند اینها هم موضوعاتی بود که هم گرفتاری را به وجود می‌آورد و هم اگر کمک نمی‌کردیم آن اتفاق نیافتد و مردم بازدید حضوری نروند دلخور می‌شدند و زیاد شرایط را نمی‌پسندیدند.

در بحث سامانه‌های که گفتیم یکی از کارهایی که انجام شد این بود که یک سری از اماکن تاریخی در حدود ۱۰-۱۵ تا از کاخ‌ها و بعضی از اماکن شهرداری را تصویربرداری سه‌بعدی و مجازی تهیه کردیم و در اختیار مردم قرار دادیم، موزه‌ها و اماکنی در اختیار سازمان اداره کل میراث فرهنگی بود آنها را هم هماهنگ کردیم و تورهایی مجازی فراهم شد و لینک‌ها را اختیار مردم قرار دادیم ولی همچنان خیلی اصرار داشتند که بازدیدها به صورت حضوری و مردمی باشد، که این موضوع شرایط را مقداری سخت می‌کند و باعث می‌شده نسبت به شرایطی که الان داریم که متأسفانه هم پیک پنجم کرونا را داریم و هم متأسفانه تعداد تلفات شهروندان مان زیاد هست و نگرانی‌های زیادی را برای مردم به وجود آورده است. فکر کنم که یکی از چالش‌های اصلی ما این است که مردم اصرار بر حضور در اماکن تاریخی در مسیرهای گردشگری به نظرم یکی از موضوعاتی بود که چالش‌برانگیز برایمان بود.

محمودی: ولی من تصورم این است که آقای دکتر حاجی علی‌اکبری با توجه به اینکه ارتباط خیلی تنگاتنگی را با محلات داشتند آن هم محلات فرسوده چالش را بیشتر حس کردند یعنی در محلات به دلیل بحث اقتصادی که قشر ضعیف آنجا هستند اجرای پروتکل‌ها توسط مردم سخت‌تر بوده، آقای دکتر درست فکر می‌کنم یا نه؟

حاجی علی‌اکبری: فرمایش شما درست است ما یکی از مأموریت‌هایی که در شهرداری تهران خیلی تحت تأثیر این همه‌گیری قرار گرفت موضوع فرسودگی و ضرورت نوسازی بود این را من از چند جنبه می‌توانم خدمتتان عرض کنم یکی اینکه ما محلاتی که دارای بافت فرسوده و ناکارآمد هستند، که متأسفانه یک هم‌نشینی یا یک هم‌افزایی یا هم‌بستگی موضوع فرسودگی و ناکارآمدی با فقر اقتصادی دارد در عین حال این محلات عمدتاً سکونتگاه گروه‌های کم‌درآمدتر هستند که در این همه‌گیری کرونا بیشتر از بقیه قسمت‌های جامعه تحت تأثیر قرار گرفتند که این یک مشکل بود. موضوع دیگری که هست در بافت‌های فرسوده ما نیازمند یک نوع تحصیل‌گری هستیم که مردم را قانع کنیم، ترغیب کنیم و آن منفعت لازم را برایشان ایجاد کنیم تا بتوانند در فرایند نوسازی حضور و مشارکت داشته باشند هر چقدر که توانمندی مردم افزایش پیدا کند میل آنها به نوسازی بیشتر می‌شود مثال و مدل خیلی کارآمد و واردی که در اینجا وجود دارد موضوع هرم مازلو در مورد نیازهای انسانی است، که انسان برای فکر کردن و برنامه‌ریزی کردن برای هر نیازی باید نیازهای قبل از آن را باید حتماً تأمین کرده باشد ما همیشه در این سال‌ها تلاش کردیم تا مردم را به آن توانمندی‌ای برسانیم که در فرایند نوسازی مشارکت کنند و این همه‌گیری باعث یک عقب‌گرد شد یعنی خیلی از افراد و گروه‌هایی که در این محلات زندگی می‌کردند در اقتصاد غیررسمی بودند، شغل‌های موقت داشتند و درآمدهای کافی نداشتند و در تأمین نیازهای اولیه زندگی‌شان هم دچار مشکل شدند و طبیعتاً نمی‌شود در یک همچنین شرایطی فضایی را برای گفتگو، تعامل و جلب مشارکت مردم متصور بود و همین باعث شد که در سال گذشته تمایل میزان تمایل مردم به مشارکت در فرایند نوسازی به صورت قابل توجهی کاهش پیدا کند از طرفی دیگر هم در قسمت قبلی عرایض صحبت کردم ما برای اینکه جریان نوسازی را پیش ببریم راهی به جز ارتباط مستقیم، بدون واسطه، مستمر و چهره‌به‌چهره با مردم نداریم واقعیت این است که ما روش‌های متنوعی را برای گفتگو، آگاهی‌بخش،

ارتباط آگاهی‌ها، آموزش و مهارت‌افزایی در مردم داریم ولی هنوز کارآمدترین ارتباطات همان ارتباط چهره‌به‌چهره و مستقیم است و همه‌گیری کرونا باعث شد ما این امکان را تا اندازه‌ی زیادی از دست بدهیم، همان‌طور که ارتباطات اجتماعی تا اندازه قابل‌توجهی کاهش پیدا کرد، در این حوضه هم این ارتباطات کاهش پیدا کرد و آن کانال ارتباطی مستمر ما با مردم دست‌خوش تغییر شد و این نیز تأثیر گذاشت. البته لازم است عرضم را جمع‌بندی کنم و هم کامل بتوانم خدمتان عرض کنم این را بگویم که درست است همه‌گیری هم مؤثر بود ولی عوامل دیگری هم به‌جز همه‌گیری بودند که اینها در ترکیب با یکدیگر و در تشدید هم‌دیگر تأثیر اصلی را گذاشتند به دلیل اینکه ماقبل از کرونا هم در یک شرایط مناسب اقتصادی به سر نمی‌بردیم و کرونا آمد و عامل قبلی را تشدید کرد و این در واقع موضوعی است که سازمان ما به‌طور مشخص با آن درگیر بوده است. ولی من به‌عنوان کلام آخر می‌خواهم به آن مطلبی که آقای دکتر موسوی هم اشاره کردند یک تأکیدی بکنم و این یک تأثیر عامی بوده که بر شهر و بر جوامع انسانی گذاشت ما از مدت‌ها قبل نه‌فقط در ایران در تمام جوامع انسانی فرایندی از اتمی شدن جامعه و حرکت به سمت انزوای اجتماعی شروع شده بود و این جریان همه‌گیری به‌شدت تشدیدش کرد و به نظر من و براساس گفته‌هایم تأثیراتش ماندگار خواهد بود و ما چاره‌ای نداریم جز اینکه نظام برنامه‌ریزی شهری، نظام مدیریت شهری، معماری ساختمان‌ها و تدبیر فضاهایی که شهر به آنها نیاز دارد را متناسب با شرایطی که حاصل شده است منطبق کنیم چون ویروس خودش را با ما و شرایط و نیازهای ما انطباق نخواهد داد.

محمودی: هر سه بزرگواران اشاره کردید در خصوص چالش‌هایی که پیش رو بود. الان کم‌کم به بعد از این واکسیناسیون برسیم. صحبت شما سه بزرگوار بود که با وجود اینکه انشالله واکسیناسیون برای همه انجام می‌شود ولی این ویروس باز هم کنارمان هست می‌خواهیم با آن زندگی کنیم و جلو برویم.

آیا در این مدت حداکثر دو سال که واکسینه نشده بودیم و این ویروس با ما بود که الان در آن دوران هستیم بعد از اینکه تمام شود فراموش می‌شود یا وصل به ما هست؟ الان چون درون آن هستیم خیلی زجر می‌کشیم ولی وقتی تمام شود پشت سر گذاشتیم دیگر دورانی که واکسینه نبودیم آیا زمانی که تمام می‌شود به‌عنوان یک خواب می‌بینیم یا یک چیزهایی تأثیرگذار است در صحبت‌های آقای دکتر حاجی علی‌اکبری این بود که تأثیرگذار است. یعنی ادامه‌اش را می‌بینیم تصور شما سه بزرگواران چیست بعد از اینکه همه افراد، همه سنین و همه اقشار واکسینه شدند چه انتظاری از جامعه دارید، برمی‌گردیم به دو سال قبل یا نه بالاخره یک چیزهایی را آموختیم که من تصورم این است که شخصاً آموختیم باید بهداشت را بیشتر رعایت کنیم و یک سری نکاتی را داشت، یا اینکه توانستم شما سه بزرگوارانی که نمی‌بینم به‌صورت مجازی مشاهده کنم و دلم باز شود حداقل به‌صورت مجازی است در صورتی که قبلاً این راه جواب نمی‌داد. چه نگاهی را دارید یعنی آیا بالاخره بعد از این دوران هجده ماه یا دو سال برمی‌گردیم به قبل و یک رؤیایی بوده است که تمام شده است یا نه یک سری تأثیراتی را می‌گذارد؟ آقای دکتر موسوی در خدمت شما هستیم.

موسوی: خواهش می‌کنم استفاده کردم از فرمایشات حضرت‌عالی و مهمانان عزیز به نظر من آقای دکتر محمودی ویروس کرونا یک موجود وحشی است که بالاخره رام خواهد شد و بشر با این موجود زندگی خواهد کرد یعنی ما فعلاً باید با این موجود ضعیف شده و کنترل‌شده زندگی کنیم. در رابطه با اینکه ما فراموش می‌کنیم یا خیر من خدمتان عرض کنم که به نظر من تاریخ بشریت در یک نقطه‌ی عطفی به نام شیوع و یا پاندمی کرونا تعریف خواهد شد و به یک دوره‌ی قبل از شیوع ویروس یا پدیده‌ی کرونا و یک دوره بعد از کنترل کرونا تاریخ بشر قطعاً تقسیم خواهد شد و من به این اعتقاد دارم چرا؟ چون اگر ما برگردیم به دو سال قبل زمزمه‌های بود که

بشر دیگر حتی در اعضا و جوارح خودش می‌تواند به علم متکی باشد و به‌صورت یک وسیله‌ی نقلیه که ممکن است با یک لوازم بدکی بتواند روی پای خود بایستد ما هم در آینده انسان‌هایی خواهیم داشت که علم، فناوری و دانش پزشکی آنقدر رشد می‌کند که ما موضوعی به نام مرگ را زیاد توجه نکنیم و انسان می‌تواند خودش را دائم به‌روز کند و مشکلاتی را برطرف کند و این ویروس نشان داد که این خبرها هم نیست و اگر اراده‌ی خداوند بر این عمل قرار بگیرد، ما بسیار ضعیف‌تر از آن هستیم که بتوانیم این آرزوی دیرینه‌ای که از انسان نخستین تا به امروز بوده است را در این زمان جامه عمل بپوشانیم. در مرحله‌ی بعد این ویروس نشان داد که ما باید از امکانات‌مان بهینه‌تر استفاده کنیم که باز هم به نظر من بعد از این پدیده و مهار این ویروس جوامعی که حافظه‌ی تاریخی مناسبی دارند و دچار نسیان و فراموشی نخواهند شد. اینها قطعاً از این دوره‌ی زمانی درس خواهند گرفت همین موضوعی که حضرت‌عالی اشاره فرمودید سال‌ها هست فضای IT را داریم و می‌توانیم با هم گفتمان داشته باشیم. بدون اینکه ترافیک ایجاد کنیم، بدون اینکه آلودگی هوا داشته باشیم و بدون اینکه هزینه صرف بکنیم ولی به لحاظ یک عادت دیرینه دوست داشتیم تا ساعت‌ها در این ترافیک بمانیم تا برای دست‌بوسی و دیدن روی آقای دکتر محمودی به دفتر ایشان برسیم و الان ثابت کرده است از راه دور هم می‌شود و به نظر من که دیگر اینها قابل تغییر نیستند. نکته‌ی بعدی این است که بشر به تنهایی نمی‌تواند خودش را کنترل کند و نجات دهد و نیاز دارد در یک همبستگی عمومی و یک ارتباط مبتنی بر عدالت و مبتنی بر یک احترام متقابل از ظرفیت‌های خودش استفاده کند. امروز شما می‌بینید، که مثلاً کشوری همچون کوبا که در معادلات جهانی یا صنعت یا تجارت یا خیلی از امور کمتر نام این کشور شنیده می‌شد، به‌یک‌باره در صف کشورهای تولیدکننده واکسن قرار می‌گیرد. ایجاد ارتباط با جهان بین‌الملل و استفاده از ظرفیت‌های تمام بشریت امروز یکی از پیامدهایی است که ماحصل این ویروس است. روحیه‌ی تعامل به قول آقای دکتر حاجی علی‌اکبری پرهیز از افسردگی و ترک کردن جمع جای خود را به همبستگی، وحدت، تعامل، نوع‌دوستی و هم‌افزایی امکانات می‌دهد که به نظر من اینها مواردی هست که از حوضه‌ی تخصصی خودش یعنی از حوضه‌ی جامعه‌شناسی، حوضه‌ی انسان‌شناسی، حوضه‌ی مردم‌شناسی، حوضه‌ی علوم پزشکی، حوضه‌ی علوم انسانی و از هر زاویه‌ی که به آن بپردازیم شاید ساعت‌ها نیاز داشته باشد که در رابطه با این موضوعات و اثراتی که این پدیده در طول این دو سال بر جامعه‌ی ما گذاشته است. اگر میلیاردها تومان، میلیاردها دلار هزینه می‌کردیم تا این رفتارها را تغییر دهیم و یا حتی اتفاقاتی که امروز به آن رسیدیم را می‌رسیدیم شاید مقدر نبود و این ویروس نشان داد که ما امروز باید در معماری‌مان تجدیدنظر کنیم. وقتی امروزه ویروس کرونا در کنار قطع برق در منازل ما این دو پدیده با هم جمع می‌شوند محصولش می‌شود که اصلاً انسان امروز شهری ما دچار یک بلاتکلیفی و بن‌بست می‌شود یعنی از خنک کردن منزلش، خارج کردن خودرو، باز کردن درب منزل، جواب دادن به یک تلفن، رسیدن به محل کار و خیلی دیگر از موضوعات می‌بینید که دست بشر در آن بسته است و به نظر من ما نمی‌توانیم احساس کنیم که فقط ویروس کرونا یک موضوع پزشکی و یک معضل آلودگی از نوع پزشکی است. با وجود اینکه اثراتی که در حوضه‌های مختلف زندگی بشری گذاشته به نظر من این اثرات به‌راحتی و به‌زودی قابل پاک شدن نیست و تاریخ بشریت را یقیناً در آینده به دو دوره‌ی قبل از شیوع ویروس کرونا و بعد از مهار ویروس کرونا می‌شود تقسیم کرد.

محمودی: با اشاره‌ای که فرمودید از آقای شادمهری اینکه ما اعتقاد داریم انسان اشرف مخلوقات است ولی همان‌طور که آقای دکتر موسوی اشاره فرمودند یک ویروسی که در کل جهان که پزشکان حتی می‌گویند به ۱۰ گرم هم نرسیده است توانست روال زندگی بشر را تغییر بدهد و تلنگری برای انسان باشد که تا این حد مغرور بوده است. چه نگاهی جناب‌عالی دارید با این دانشی که هجده ماه یا

دو سال پشت سرمان بوده و انشاالله واکسینه می‌شویم، چه تأثیری دارد در بافت‌های بسیار با ارزش تاریخی شهر تهران و همان‌طور که آقای دکتر اشاره فرمودند زندگی بشر به قبل و بعد از کرونا تبدیل می‌شود یعنی یک تحولی است. قبلاً ما داشتیم بیماری‌هایی که به فرض فقط در آفریقا بود و ماها از تلویزیون نگاه می‌کردیم و می‌گفتیم که در آفریقا چه اتفاقی رخ داده است ولی ما دیدیم که نه کرونا همه جای زمین را گرفت چه تأثیری می‌گذارد و بعد از اینکه همه واکسینه شوند چه چیزی را به ما خواهد آموخت.

شادمهری: خیلی ممنون از فرمایشات دوستان و توضیحاتی که جناب عالی دادید. ویروس کرونا در حقیقت یک سری تغییراتی را در برنامه آینده‌ی بشریت داشت و به نظر من این تغییرات زیاد عمده نیست. مثلاً ما همان‌طور که مستحضر هستید خیلی از موضوعاتی که پیگیری می‌کنیم زیرساخت‌هایش را از قبل داشتیم یا به فکرش بودیم، یا مثلاً بحث شهرهای هوشمند، یا بحث گسترش IT، آموزش‌هایی که از طریق وینار و اینترنت و... برگزار می‌شود به نظر می‌رسد که ویروس کرونا و اپیدمی کمک کرد به اینکه یک سری تغییرات در پروژه‌ها بدهیم و آن نقطه نظرات را تغییر دهیم در بعضی از ظرفیت‌ها و در بعضی از ظرفیت‌ها یا در بعضی از رشته‌ها تغییرات عمده‌تر است. مثلاً با توجه به شرایط انتقال ویروس کرونا که سیستم حمل‌ونقل عمومی‌مان دارد تفکر و تغییری که نگاه شهر سازانمان در این ارتباط دارد می‌تواند تأثیرات عمده‌ای را بگذارد ولی در خیلی از موضوعات ویروس کرونا باعث شد که تسریع شود. مثلاً ظرفیت بعد خانوارها در کل دنیا کمتر شده است و ویروس کرونا هم تشدید کرد و تلنگری هم به جامعه‌ی بشریت زد که این موضوع قابل تفکر است یا حتی موضوعات دیگری که مثالش را بخواهیم در محدوده‌های تاریخی‌مان بزنیم بالاخره ظرفیت‌هایی که وجود دارد ممکن است از خیلی از این موضوعات تبعیت نکند. مثلاً ما در محدوده‌های تاریخی همان‌طور که قبلاً هم خدمتتان توضیح دادم در قسمت‌های قبل این است که یکی از موضوعاتی که کمک می‌کند به ارتقای کیفیت زندگی در مناطق تاریخی وجود گردشگر و رونق گردشگری در محدوده‌های تاریخی است و این در تمام دنیا به‌عنوان منابع پایدار دیده‌شده است و یکی از منابعی است که هم دولت‌ها و سرمایه‌گذاران روی آن حساب باز کردند و حتی توسعه‌دهنده‌ها که می‌توانند در این زمینه تأثیر گذار باشند. ممکن است در محدوده‌های تاریخی خیلی این مباحث کمک نکند بالاخره تأثیراتش می‌تواند تأثیرات عمده‌ای باشد. من بخواهم جمع‌بندی کنم به نظر می‌رسد در خیلی از زمینه‌ها با توجه به اینکه بشر سیری را برای خودش دیده بود و به سمت اهداف تعیین‌شده‌ای پیش می‌رفت به نظرمی رسید که ویروس کرونا به آن سیر کمک کرد که مقداری سرعتش بیشتر شود و در بعضی زمینه‌ها هم لازم بود که بازنگری کامل بشود و دوباره برنامه جدیدی برایش دیده شود در محدوده‌های تاریخی و در محدوده‌های ارزشمند هم نیازمند این است که تفکر جدیدی در این ارتباط به وجود بیاید که بتواند به ارتقاء کیفیت زندگی و به مباحث کنترل پروتکل‌های بهداشتی کمک کند و مؤثر باشد. نمی‌توانیم بگوییم که کرونا خیلی وضعیت را متحول کرد ولی به نظر می‌رسد که تأثیراتش تأثیرات قابل تأملی هست.

محمودی: ولی در محلات خصوصاً محلاتی که فرسوده هستند و آقای دکتر حاجی علی‌اکبری آنجا مسئولیت دارند و سروکار دارند و قشر ضعیفی هستند که انشاالله تک‌تک‌شان هم تا چند ماه آینده مثل تمام شهروندان تهران و مثل تمام مردم سرزمینمان واکسینه شوند. آقای دکتر حاجی علی‌اکبری چه تغییراتی می‌گذارد روی سیستم شما و چه دستاوردی را برای مردم دارد، مردمی که آن محلات فرسوده، ناکارآمد و کم‌کارآمد حضور دارند و ساکن هستند؟ اشاره کردید که ۳۰ فضای شهری ریز و درشت طراحی کردید و به آن عزیزان اهدا کردید که استفاده می‌کنند که برای زمان بدون کرونا بوده است، ولی در این زمان خیلی بازدهی خوبی دارد این دوره‌ای که الان هستیم و انشاالله واکسینه شوند دوباره مردم چگونه می‌توانند از آن فضاها استفاده کنند؟ مردمی که از نظر اقتصادی ضعیف هستند.

حاجی علی اکبری: آقای دکتر نکته‌ای که من می‌خواستم بگویم را آقای دکتر موسوی در یک جمله گفتند و من هم فکر می‌کنم جهان ما به قبل و بعد از کرونا تقسیم می‌شود و اثرات این خواهد بود و یک تلنگری بود که به ما نشان داد که درست است یک‌صد سال هست که ما همه‌گیری نداشتیم یعنی از زمان آنفولانزای اسپانیایی در دهه دوم قرن گذشته همه‌گیری‌ای دیگر وجود نداشت و یک خوش‌بینی و خوش‌باوری برای انسان ایجاد شده بود که تمام شد و رفت. کرونا یک تلنگری بود که نشان داد نه این‌طوری نیست و فرض کنیم ما کرونا را مهار کنیم و کامل از بین ببریم چه تضمینی وجود دارد که فردا یک کووید - ۱۹ و نوع دیگری از همه‌گیری شکل نگیرد؟ من فکر می‌کنم انسان با تأییراتی که بر محیط‌زیست گذاشته که اثرات جبران‌ناپذیری دارد و با معادلات و معادلات جئوپولیتیک که مدام در سطح جهان تغییر پیدا می‌کند. ما باید منتظر تکرار پدیده‌هایی از این دست باشیم، مثلاً شما تصور کنید ما بحرانی که در پیش رو داریم بحران آب است و پیش‌بینی شده است در قرن ۲۱ جنگ‌هایی در بین کشورها و دولت‌ها در خواهد گرفت بر سر منابع آبی خواهد بود که این را می‌خواهیم چه کنیم؟ در واقع اینها پدیده‌هایی هستند که ما باید تلاش کنیم تا از آنها درس بگیریم و اتفاقاتی مثل جلساتی که ما برگزار می‌کنیم و خیلی از موضوعاتی که بدون حضور فیزیکی شهروندان می‌تواند صورت بگیرد اتفاقات مثبتی است ولی این تا یک جایی قابل قبول است و آن این است که تعریف انسان به‌عنوان یک موجود اجتماعی را تحت تأثیر خود قرار ندهد، فناوری ابزاری است که ما از آن برای بالاتر بردن کیفیت زندگی‌مان استفاده می‌کنیم ولی اگر فناوری بر ما مسلط شود و موجودیت ما را دست‌خوش تغییر کند من فکر می‌کنم، درازمدت حتماً اثرات منفی‌اش بیشتر از اثرات مثبتش خواهد بود و آن چیزی که به‌عنوان پیامد کرونا من را نگران می‌کند همین موضوع است. یعنی اجتماعی بودن انسان و نیازش به تعاملات اجتماعی را دست‌خوش تغییر قرار دهد.

اگر بخواهم تحت عنوان دو تا سرفصل جواب سؤال شما را بدهم به نظر می‌رسد ما نیازمند یک بازنگری جدی در تعریف مسکن و واحد مسکن هستیم چون همه‌گیری‌ها و پدیده‌هایی از این دست میزان توقف افراد خانواده را در خانه و واحدهای مسکونی تا اندازه زیادی بالا برده است یعنی ساعتی که فرزند خانواده در مدرسه و پارک می‌گذرانند یا پدر و مادر سرکار طی می‌کردند الان در خانه طی می‌شود پس ما نیازمند تعریفی از خانه هستیم که بتواند به این شیوه‌ی زندگی پاسخ دهد خانه‌ای که در آن بتوان درس یاد گرفت، کار کرد و حتی امکان تعامل بیشتری بین افراد خانواده در آن فراهم باشد. این واحد مسکونی و خانه‌ای نیست که ما الان داریم و خانه‌ای که ما امروز داریم، احتمالاً تنها برای خواب و استراحت از آن استفاده می‌کنیم. طبیعتاً خانه‌ای که بخواهد به نیازهای بیشتری پاسخ دهد به فضاهای بیشتری هم نیاز دارد ولی واقعیتش این است از طرفی ما می‌بینیم که مسکن تبدیل به یک کالای بسیار گران‌قیمت در شهری مثل تهران شده است و نمی‌شود در داخل خود خانه اینها را تأمین کرد از یک طرف هم باید برویم به سمت طراحی خانه‌هایی که انعطاف‌پذیرتر باشند و فضاهای آن چند عملکردی باشند و بتوانند پاسخ نیازهای مختلف را بدهند، از طرفی باید به سمت فضاهای اشتراکی در مجتمع‌های مسکونی برویم مثل فضاهای کار، فضاهای آموزش و فضاهای گذران اوقات فراغت چیزی که تجربه‌های قابل‌توجهی هم از آن در تمام دنیا وجود دارد و شاید تا به امروز ما نیازش را خیلی احساس نکرده بودیم ولی ترکیب این دو موضوع: سلامت عمومی ناشی از کرونا و اقتصادی که بر مسکن تأثیر گذاشته است باعث می‌شود، بتوانیم این را به‌عنوان یک دستور کار جدی و ضروری در حوضه‌ی معماری تعریف کنیم. به همان میزان ما نیازمان از این به بعد به فضاهای شهری افزایش پیدا خواهد کرد و به نظر می‌رسد که در شهری مثل تهران فضاهای مرده (فضاهای گمشده) بسیار زیادی را داریم که یا مورد استفاده قرار نمی‌گیرند یا

بهره‌برداری بهینه از آنها صورت نمی‌گیرد به نظر من در مدیریت شهری باید تمرکز ما از این به بعد روی این فضاها باشد، یک مثال عرض می‌کنم در همین منطقه‌ای که آقای دکتر موسوی و همکارانشان در گام ارزشمند فضایی که در جنوب میدان تجریش بود و بهره‌برداری بهینه نمی‌شد را تبدیل کردند به یک میدانگاه فوق‌العاده و درجه یک که می‌تواند بخشی از نیاز شهروندان به حضور در فضاهای عمومی و ارتباطات اجتماعی آنها را بدهد. ما از این فضاها خیلی زیاد داریم ما در جای جای شهر بزرگراه‌هایی را داریم در تراز منفی یک ترافیکی حرکت می‌کنند و فضای روی آنها می‌تواند به‌صورت سرپوشیده یا نیمه سرپوشیده به‌عنوان فضاهای شهری مورد استفاده قرار بگیرد یا همین میدانگاه امیرکبیر که مثالش را خدمتتان زدم اینجا فضایی بود برای احداث تونل امیرکبیر ساخته شده بود و از سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ رها شده بود و یک کارگاه ساختمانی بود، که صرفاً موجبات نارضایتی مردم را فراهم می‌کرد با یک سرمایه‌گذاری خیلی کم در مدت‌زمان کمتر از یک سال ما اینجا را تبدیل به ۸۰۰۰ متر فضای شهری کردیم که نه تنها مردم در رویدادهایشان استفاده می‌کنند. یعنی در همین ایام تاسوعا و عاشورا تشریف ببرید، حتی شام غریبان آنجا برگزار می‌کنند سال گذشته ما خیلی تجربه‌ی خوبی را مخصوصاً در شب عاشورا داشتیم از حضور مردم در میدانگاه امیرکبیر، می‌توانند در واقع به‌عنوان یک‌بخشی از زندگی روزمره خودشان حضور در این فضاهای شهری را تجربه کنند و به نظر می‌رسد آن مسیری که ما از سال ۱۳۹۷ شروع کردیم، در ارتقا کیفیت زندگی در این محلات از طریق ایجاد فضاهای باز شهری این را باید با جدیت بیشتری پیگیری کنیم و تعمیم بدهیم به همه محلات شهر یعنی به سمتی برویم که هر محله در تهران یک فضای باز برای همه گروه‌های اجتماعی در همه‌ی ساعت‌های شبانه‌روز در همه‌ی روزها و فصل‌ها را داشته باشد.

محمودی: نکات بسیار مهمی را اشاره فرمودید و امیدواریم به این فضاها در کل شهر تهران برسیم. زمان‌مان بسیار محدود است و صحبت را مجدد با شما آقای دکتر حاجی علی‌اکبری شروع می‌کنم که خیلی مختصر بفرمایید که بهترین تعاملی که بین شهروندان و مسئولین طی دوران کووید - ۱۹ داشتید کدام بود؟

حاجی علی‌اکبری: من هم در واقع همان موردی را که آقای دکتر موسوی به آن اشاره کردند به ذهنم می‌آید یعنی یک بسیج اجتماعی که همان ماه‌های اول از طرف مردم و آن همبستگی اجتماعی که ایجاد شد تا همه دست‌هایشان را به همدیگر گره زدند تا بتواند با همدیگر با این مشکل مواجه بشوند و تا زمانی که ما این همبستگی اجتماعی را داشتیم به نظر می‌رسید وضعیت خوبی را حتی در سطح جهان برای مدیریت کرونا داریم، اگر خاطرتان باشد در آن ماه‌های اول تصاویر و ویدیوهایی از وضعیت فروشگاه‌های زنجیره‌ای در کشورهای دیگر از طریق رسانه‌ها پخش می‌شد، که مثلاً دستمال کاغذی یا ضدعفونی کنند پیدا نمی‌شد و کسی به کسی رحم نمی‌کرد ولی واقعیتش این است که ما یک چنین چیزی را در کشور خودمان تجربه نکردیم و این خودش باعث امیدواری بود که سر چهارراه‌ها، کانکس‌ها و کیوسک‌ها این موارد عرضه می‌شد و باعث غرور و افتخار ما بود ولی هرچقدر که آمدیم جلوتر از یک طرف با یک عادی انگاری از طرف مردم مواجه شدیم که انگار ما کرونا را شکست دادیم مانند کشتی‌گیری که ده ثانیه مانده به پایان کشتی فکر می‌کند که دیگر مبارزه تمام شده ولی در همان ثانیه‌ی آخر خاک می‌شود و مدال طلا را از دست می‌دهد ما هم یک همچین شرایطی را با آن مواجه شدیم و به نظر من مردم احساس کردند که هرچقدر آمدیم جلو به‌اندازه‌ای که برادری خودشان را ثابت کردند و همبستگی خودشان را نشان دادند از طرف مقابل حمایت مورد انتظار را ندیدند یعنی در واقعیت گروه‌های آسیب‌پذیرتر ما که به‌شدت تحت تأثیر این همه‌گیری قرار گرفتند با آن حمایت‌های مورد انتظار از طرف بخش عمومی تا به امروز مواجه نشدند در حوضه‌ی

واکسیناسیون عمومی، درسته است که سرعتی گرفته است ولی هنوز به نظر می‌رسد ما از میانگین جهانی و از کشورهای اطرافمان عقب‌ماندگی قابل توجهی را داریم و این مردم را دلسرد کرده و باعث شد که این همبستگی کم‌رنگ‌تر بشود که من امیدوارم در ماه‌هایی پیش رو با اقدامات مؤثری که از طرف بخش عمومی صورت بگیرد ما بتوانیم پاسخ آن اعتماد، همبستگی و دلسوزی مردم را بدهیم.

محمودی: آقای دکتر شادمهری شما چه نظری دارید؟ شما چه تعامل خوبی در این مدت در ذهن‌تان مانده و یک خاطره شده که بین مسئولین و شهروندان در بافت‌های تاریخی اتفاق افتاده است.

شادمهری: من هم در واقع فکر می‌کنم یکی از موضوعاتی که در محدوده‌های تاریخی اتفاق افتاد با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط مثل اداره کل میراث و فرهنگی، سازمان‌هایی که زیر نظر مجموعه شهرداری هستند مثل سازمان نوسازی، شرکت توسعه فضای فرهنگی و شهرداری‌های مناطق یک هماهنگی‌هایی انجام شد در ارتباط با راه‌اندازی سامانه‌ی بافت‌های تاریخی که فکر می‌کنم بازخوردش خیلی خوب بود و در جوامع متخصص، دوستان اداره کل میراث و فرهنگی و آقای دکتر مونسان که در واقع این سامانه را دیدند فکر می‌کنم که خیلی از خواسته‌هایی که مردم داشتند در این دوره از مدیریت شهری در ارتباط با بازدید از محدوده‌ها، اماکن تاریخی و محورها به نظر می‌رسد که بازخوردش خیلی خوب بود و توانستیم مقداری هم جوابگوی نیازهای مردم در این زمینه هم باشیم و موضوعات عمومی را همان‌طور که آقای دکتر موسوی و آقای دکتر حاجی علی‌اکبری که به‌درستی اشاره کردند و بینندگان شما هم مطلع هستند موضوعاتی بوده که اگر دستگاه‌های ذی‌ربط تأثیرگذار در این سیستم فعالیت‌های بیشتری را انجام می‌دادند و اطلاعاتش را به مردم می‌دادند آن زمینه‌ی اعتمادی را که مردم نسبت به دستگاه‌ها داشتند می‌توانست خیلی کمک کند به اینکه هم به پیک‌های مختلف کرونا نرسیم و هم اینکه بتوانیم سریع‌تر و زودتر از این دوران عبور کنیم و اگر آن اتفاق نظر بین مسئولین به وجود می‌آمد فکر می‌کنم که مقداری شرایطمان بهتر می‌شد.

محمودی: ممنون. آقای دکتر موسوی کلام آخر چه بهترین تعامل را شما بین مسئولین و مردم عزیزی که واقعاً کنار آمدند با این پدیده ساختند برای شما به‌عنوان یک خاطره‌ی خوب مانده و آرزو دارید که مجدد تکرار شود؟

موسوی: جناب آقای دکتر محمودی عزیز، مهمانان عزیز، بینندگان محترم و شنوندگان بزرگوار به هر حال امروز ما با پدیده پاندمی کرونا مواجه هستیم و معلوم نیست سال بعد پنج سال بعد و یا حتی ده سال بعد با چه پدیده‌ای و با چه آسیبی و با چه تهدیدی مواجه شویم. این موضوع نشان داد که ما در محدوده‌ی پدافند غیرعامل حتماً باید برنامه‌ریزی خیلی دقیق‌تری انجام دهیم، شهرمان و کشورمان را آماده نگه‌داریم، برای انواع و اقسام تهدیدهایی که شاید در ظاهر تهدید به نظر نرسد. مردم شریف دیدند بدون اینکه گلوله‌ای از لوله‌تفنگی خارج شود بسیاری از ناوهای کشورهای پیشرفته زمین‌گیر شدند، بسیاری از شرکت‌های هواپیمایی پروازهایشان را متوقف کردند، بورس‌های بین‌المللی دچار زیان شدند کسب‌وکارها آسیب دید، امروز یک ویروس این بلا را به سر بشریت آورد فردا ممکن است بحث وارونگی هوا، کمی اکسیژن در اتمسفر زمین، آلودگی آب، تخریب محیط‌زیست و... اتفاق بیافتد. ما باید امروز به خودمان آییم که با طبیعت مهربان باشیم توسعه‌ی پایدار را سرلوحه‌ی اقداماتمان قرار دهیم، به‌نوعی به طبیعت و منابع طبیعی توجه کنیم چرا؟ چون ممکن است ویروس‌های کشنده‌تر و آسیب‌های جدی‌تر در سال‌های بعد به سراغ ما آید ما امروز پدافند غیرعامل را خیلی باید جدی بگیریم یعنی در پدافند غیرعامل مردم ما باید جدی باشند که با این پدیده‌ها چطور برخورد کنند. تعاملشان با حاکمیت چگونه باید باشد و قبل از اینکه کار از کار بگذرد ما بتوانیم به آن تهدید پاسخ دهیم. خاطره‌های خوب و خوشی را ما در عین تلخ بودن این واقعه دیدیم و به خاطر سپردیم. آقای دکتر محمودی عزیز وقتی کشور دچار مشکلات اقتصادی هست، تحریم‌های کشنده و ظالمانه مردم ما را نشانه گرفته است مردم کوچه بازار و کسبه حتی کارمندان بر اثر افزایش قیمت‌ها، کم‌ارزش شدن پول ملی، افزایش

نرخ ارز و طلا و تأثیراتی که بر اقتصاد و معیشت مردم می‌گذارد و بعد ما می‌بینیم که کسبه‌ی محترم شهر ما می‌آیند یکپارچه شهر را به مدت یک ماه تعطیل می‌کنند و کرکره مغازه‌هایشان را پایین می‌کشند بدون اینکه کوچک‌ترین درگیری‌ای ایجاد شود این در واقع عمق شعور و معرفت شهر را نشان می‌دهد که در راستای مقابله با پدیده‌ی مصنوع یا طبیعی حاضرند از معاش و تغذیه‌های خودشان بگذرند بلکه با حاکمیت، مدیریت و مردم شهر همراه شوند این بسیار صحنه‌ی زیبایی است در حالی که در خیلی از کشورها می‌بینیم که هجوم می‌برند به فروشگاه‌ها که ملزومات ضدعفونی‌کننده و بهداشتی را سریع‌تر برای خود بردارند و به دیگری نرسد و مردم ما اینجا نذر توزیع ماسک راه‌اندازی می‌کنند و مشارکت بی‌منت در تولید و توزیع این اقلام می‌کنند و اینها هیچ زمانی از خاطره‌ی افرادی که از نزدیک احساس کردند، لمس کردند و درک کردند پاک نمی‌شود. ما افراد مذهبی داشتیم و داریم که یک روز نمازشان از مساجد ترک نمی‌شد، مقید بودند که نماز جماعت را در مساجد انجام دهند و در این دوران مساجد و اماکن مذهبی ما تعطیل بودند. هنرمندان را چطور فراموش کنیم که یک هنرمند تئاتر یا سینما که تمام زندگی‌اش وابسته است به آن فعالیت هنری که در روز انجام می‌دهد و یک‌باره تعطیل می‌شود و این شخص با این موضوع کنار می‌آید، سینماگر و یا هنرپیشه‌ای که برای انبساط خاطر بر چهره‌ی مردم شهر ایجاد شود و یک تبسمی بر لبان خسته‌ی مردم ایجاد شود خودش را در معرض خطر قرار می‌دهد و بدون ماسک جلوی دوربین می‌رود و خیلی از این اتفاقاتی که انصافاً در طول این هجده ماه یا نزدیک به دو سال فراموش‌شدنی نیست کسانی که عزیزانشان را از دست دادند، کسانی که غیرقابل جبران است پدر، مادر، برادر، خواهر و کوچک‌ترین مراسمی برای آنها به‌جا نمی‌آورند و هیچ تجمعی را برای ویروس انجام نمی‌دهند. اینها به نظر من وجوه زیبا، به یادماندنی و ماندگاری هست که در این دوران ما تجربه کردیم و باز من اشاره می‌کنم که پدافند غیرعامل را حتماً باید جدی بگیریم چه بسا ویروس‌های مهلک‌تر، کشنده‌تر و تهدیدهای جدی‌تر از جانب حتی طبیعت امروز اتفاقاتی که در بارش‌های اروپا، آسیا میانه، آسیا دور و خاورمیانه اتفاق می‌افتد و منجر به سیل می‌شود اینها خشم طبیعت است و تلنگری بر ما و بر مدارا کردن با طبیعت و محیط‌زیست است. لذا امیدوار هستیم که از این وقایع درس بگیریم و آن پیوندهای اجتماعی‌مان تقویت شود و مشارکت اجتماعی مردم را در اداره امور شهر و کشورمان جدی‌تر بگیریم، به پدافند غیرعامل توجه بکنیم و امکانات و تجهیزات‌مان را طوری توسعه دهیم و طوری شهر و کشورمان را تجهیز کنیم که مردم شریف کشورمان از هیچ تهدیدی نهراسند و دلگرم باشند و امیدوار باشند و مطمئن باشند که هیچ تهدیدی ایران‌زمین را انشالله تهدید نخواهد کرد و آسیب نخواهد رساند. ممنون هستیم از حضرت‌عالی که این فرصت را دادید و امر فرمودید و بنده اطاعت امر کردم و در حضورتان بودم و از این جلسه، حضرت‌عالی، مهمانان عزیزتان بسیار آموختم و نکات بسیار آموزنده‌ای را منتقل کردند. ممنون و سپاسگزارم.

محمودی: من تشکر می‌کنم از شما سه بزرگوار مباحث و بحث‌های بسیار واقعی را کردید، دیدتان بسیار مثبت بود، بسیار آموزنده بود و تمام مباحث با بحث مدیریت شهری، بحث‌های اجتماعی، بحث‌های شهرسازی و برای کل جامعه بود امیدوارم که به‌زودی همه‌ی مردم تهران و ایران واکسینه شوند و زندگی راحت‌تری را داشته باشیم و بیاوریم از اتفاقی که افتاده است. جناب آقای دکتر حاجی‌علی‌اکبری عزیز که بسیار مطالب با ارزشی را فرمودند، جناب آقای دکتر شادمهری عزیز که مباحث و تجربیات بسیار خوبشان را اشاره فرمودند و همین‌طور جناب آقای دکتر موسوی که تجربیات بسیار خوب و آینده‌نگری را اشاره فرمودند آرزوی سلامتی برای شما دارم و امیدوارم از تجربیات شما در موضوعات دیگری نیز بتوانیم استفاده کنیم.

این برنامه از اینستاگرام سایت مجله معماری ایوان پخش، کانال تلگرام اندیشکده هرم پی، آپارات، یوتیوب و بارها و بارها هم می‌توان دید و استفاده کرد.

تشکر می‌کنم از همه بزرگواران